

Η άυλη πολιτιστική κληρονομιά και ο ρόλος της εκπαίδευσης στη διαφύλαξή της

**Βίλλυ Φωτοπούλου, Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Νεώτερου
Πολιτιστικού Αποθέματος και Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς
ΥΠΠΟΑ**

Η αποστολή της Διεύθυνσης Νεώτερου Πολιτιστικού Αποθέματος & Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς:

- Η μελέτη, διαφύλαξη και ανάδειξη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.
 - Η προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου στο πεδίο του πολιτισμού.
 - Ο χαρακτηρισμός ως μνημείων (Ν. 3028/2002) αντικειμένων του νεώτερου και σύγχρονου πολιτισμού, ώστε να τα προστατέψουμε από τη φθορά και την καταστροφή.
 - Τα μουσεία του νεώτερου πολιτισμού: διευκολύνουμε τη λειτουργία τους, τόσο από άποψη θεσμικού πλαισίου, όσο και με την παροχή και διάχυση τεχνογνωσίας και καλών πρακτικών, όπου τις βρίσκουμε.
-

Η έννοια της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

- Ως **άυλη πολιτιστική κληρονομιά** ορίζονται οι πρακτικές, αναπαραστάσεις, εκφράσεις, γνώσεις και τεχνικές - καθώς και τα εργαλεία, αντικείμενα, χειροτεχνήματα και τους πολιτιστικούς χώρους που συνδέονται με αυτές - και τις οποίες οι κοινότητες, οι ομάδες ή/και κατά περίπτωση, τα άτομα αναγνωρίζουν ότι αποτελούν μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς τους.
-

Ο ζωντανός χαρακτήρας της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

- Αυτή η άυλη πολιτιστική κληρονομιά, που **μεταβιβάζεται** από γενιά σε γενιά, **αναδημιουργείται** συνεχώς από τις κοινότητες και τις ομάδες σε συνάρτηση με το **περιβάλλον** τους, την **αλληλεπίδρασή** τους με τη φύση και την ιστορία τους, και τους παρέχει μία αίσθηση **ταυτότητας** και συνέχειας, συμβάλλοντας έτσι στην προώθηση του σεβασμού της **πολιτιστικής ποικιλομορφίας** και της **ανθρώπινης δημιουργικότητας**.
-

Οι βασικοί τομείς της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς:

- **Προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις** (π.χ. παραμύθια, μύθοι και διηγήσεις, αφηγηματικά τραγούδια)
 - **Επιτελεστικές τέχνες** (π.χ. χορός, μουσική, λαϊκό θέατρο)
 - **Κοινωνικές πρακτικές, στις τελετουργίες και στις εορταστικές εκδηλώσεις** (π.χ. λαϊκά δρώμενα, έθιμα στον κύκλο του χρόνου, σημαντικοί σταθμοί στη ζωή του ανθρώπου)
 - **Γνώσεις και πρακτικές που αφορούν τη φύση και το σύμπαν** (παραδοσιακές καλλιέργειες, εθνοβοτανική γνώση, λαϊκές αντιλήψεις για τη μετεωρολογία κ.ά.)
 - **Τεχνογνωσία που συνδέεται με την παραδοσιακή χειροτεχνία** (υφαντική, αγγειοπλαστική, ξυλοναυπηγική κ.ά.).
-

Η διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

- Ως όρος **διαφοροποιείται** από την προστασία
 - Απαιτεί ολιστική προσέγγιση στο στοιχείο της κληρονομιάς:
διασφάλιση της μετάδοσής του, υποστήριξη των κοινοτήτων με σύστημα μέτρων κατάλληλο κατά περίπτωση, ανάδειξη της αξίας του.
-

Μέτρα διαφύλαξης

- Προσδιορισμός, τεκμηρίωση, έρευνα, συντήρηση και ανάδειξη ενός στοιχείου ή μιας έκφρασης της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς.
 - Η ενίσχυση των διαδικασιών και συνθηκών μεταβίβασης μέσω της τυπικής και μη εκπαίδευσης.
 - Η ευαισθητοποίηση του ευρύτερου δυνατού τμήματος της κοινωνίας
 - Η αναζωογόνηση εκφράσεων και στοιχείων της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς.
-

Τα «εργαλεία» διαφύλαξης

- Μεγαλύτερη δυνατή ενεργός συμμετοχή της κοινότητας
 - Σχεδιασμός και υλοποίηση ώριμων πολιτικών διαφύλαξης
 - Η ενίσχυση της γνώσης σχετικά με την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά.
 - Η ευαισθητοποίηση του ευρύτερου μέρους της κοινωνίας (εκδηλώσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης)
 - Διοργάνωση σεμιναρίων για εκπαιδευτικούς
 - Σχεδιασμός εκπαιδευτικού υλικού και υλοποίηση εκπαιδευτικών δράσεων.
 - Ενεργοποίηση δομών τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης για την παρουσίαση και προβολή στοιχείων και εκφράσεων της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς.
-

Η εκπαίδευση ως μέσο διαφύλαξης της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς

- Διαμορφώνει μελλοντικούς πολίτες ευαισθητοποιημένους στην ανάγκη διαφύλαξης της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς ως στοιχείου συλλογικής ταυτότητας και μνήμης.
 - Μπορεί να συμβάλει στην ανάδειξη της νεοελληνικής πολιτισμικής εμπειρίας και του ζωντανού πολιτισμού της καθημερινότητας ως πολιτισμικού αγαθού, που συμβάλλει στην αυτογνωσία, συλλογική και ατομική, των μαθητών.
 - Μπορεί να καλλιεργήσει τη σημασία της αναζωογόνησης στοιχείων ή εκφράσεων της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς.
-

Η Σύμβαση της UNESCO για τη προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

- Υπογράφηκε το 2003.
 - Μέχρι σήμερα εφαρμόζεται από 169 κράτη.
 - Η Ελλάδα κύρωσε τη Σύμβαση το 2006.
 - Για την εφαρμογή της Σύμβασης στην Ελλάδα αρμόδια Υπηρεσία είναι η Διεύθυνση Νεώτερου Πολιτιστικού Αποθέματος και Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του ΥΠ.ΠΟ.Α.
-

Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (url: <http://ayla.culture.gr>)

Από το 2008 μέχρι σήμερα στο Εθνικό Ευρετήριο έχουν εγγραφεί:

- Μεσογειακή Διατροφή
 - Παραδοσιακή Ξυλοναυπηγική
 - Καλλιέργεια Μαστίχας στη Χίο
 - Τηνιακή Μαρμαροτεχνία
 - Εθιμικό Δρώμενο των Μωμόερων στην περιοχή της Κοζάνης
 - Ιερά Δάση της Ηπείρου (Ζαγόρι και Κόνιτσα)
 - Τέχνη της Ξερολιθιάς
 - Ψαλτική Τέχνη
 - Θέατρο Σκιών (Καραγκιόζης)
 - Ρεμπέτικο
 - Τσακωνικός Χορός
 - Ηπειρωτικό Πολυφωνικό Τραγούδι
 - Το Πανηγύρι του Συρράκου
-

Σε στάδιο επεξεργασίας για την εγγραφή τους στο Εθνικό Ευρετήριο:

Γνώσεις: Εθνοβοτανικές γνώσεις Κρήτης, Σφυριχτή Γλώσσα στα Αντιά Εύβοιας.

Έθιμα/Δρώμενα: Εθιμικό δρώμενο Άη-Συμιού στο Μεσολόγγι, Εθιμικό Δρώμενο Αναστεναρίων, Ετήσια συνάντηση Τσακώνων και τέλεση μνημόσυνου στην Τσακωνική γλώσσα, Λαζαρίνες, Έθιμο των Μάηδων στην περιοχή Πηλίου.

Αγροδιατροφικές παραδόσεις: Αμπελοοινική παράδοση Νεμέας, Σαντορίνης, Μεσογείων, Σάμου, Ραψάνης, Μετακινούμενη Κτηνοτροφία του Ελληνικού Χώρου, Η αμπελοκαλλιέργεια και η παραγωγή ρετσίνας στα Μεσόγεια, Μελισσοκομικές Παραδόσεις στην περιοχή της Ανατολικής Αττικής, Παραδοσιακές τεχνικές για την παραγωγή Μανουριού στη Βλάστη Κοζάνης.

Σε στάδιο επεξεργασίας για την εγγραφή τους στο Εθνικό Ευρετήριο:

Τέχνες και Τεχνικές: Υφαντική Παράδοση της περιοχής Αστερουσίων Κρήτης, Αργυροτεχνία Ιωαννίνων, Παραδοσιακή Κεραμική Θρασανού Κρήτης, Η Τέχνη του Κρητικού Κοπανελιού, Τέχνη Λαγκαδινών Μαστόρων της Πέτρας.

Μουσική: Λαϊκή Κιθάρα (οργανοποιία), Σεφαραδίτικη μουσική παράδοση, Μουσική Παράδοση Αερόφωνων του Αιγαίου.

Τοπικές παραγωγικές ταυτότητες: Σαπωνοποιία Πατούνη στην Κέρκυρα, Λουκουμοποιία Σύρου

Ευχαριστούμε για την προσοχή σας!

Διεύθυνση Νεώτερου Πολιτιστικού
Αποθέματος και Άυλης Πολιτιστικής
Κληρονομιάς ΥΠΠΟΑ

Τηλέφωνα επικοινωνίας:
210 3240645, 210 3254148

e-mail: dnraapk@culture.gr

<http://ayla.culture.gr>
